

sendes til Kejseren; Udkastet omtalte kun 2 og intet til Kejseren. Herved og saa ved hele Recessens spagfærdige Form og maaske tilmed ved Indrømmelser med Hensyn til Hertugdømmerne har Kongen vel beroliget Hertugen. Men hele denne Episode godtgør klart, hvor liden virkelig Støtte Kongen kunde vente hos Gottorp, og er et Bidrag til Belysning af den hidtil kun lidet kendte Fyrstedag i Lauenburg.

Nyt fra historisk Videnskab i Ind- og Udland.

Under 19. Okt. 1897 er Arkivar i Rigsarkivet Dr. C. F. Bricka udnævnt til Rigsarkivar, og under 1. Novbr. er Arkivsekretær A. Thiset og Assistent, cand. mag. L. Laursen udnævnte henholdsvis til Arkivar og til Arkivsekretær i Rigsarkivet.

Det store Tab, som dansk historisk Videnskab har lidt ved Rigsarkivar Adolf Ditlev Jørgensens Død 5. Okt., er erkendt af alle, og her skal kun gives en kort Omtale af hans Virksomhed. Idet vi henviser til Prof. H. Olriks Levnedsskildring af ham i Brickas Dansk biografisk Lexikon 9. Bd., skal som Hovedpunkter i hans ydre Liv, foruden hans Fødsel 11. Juni 1840 i Graasten i Sønderjylland, kun nævnes hans Udnævnelse 22. Decbr. 1882 til Gehejmearkivar og Arkivar ved det samlede Arkivvæsen fra 1. Jan. 1883, hvilken Stilling forandredes til Rigsarkivarembetet efter Lov af 30. Marts 1889. Hans Hovedfortjenester som Rigsarkivar beror for det første paa Omordningen af Hovedarkivernes Aktstykker med det Formaal, saa vidt gørligt, at vende tilbage til de oprindelige, til Institutionerne knyttede Helheder, saaledes at de i Tidernes Løb opstaaede tilfældige Samlinger skulde opløses og de enkelte Sager indordnes under de Rammer, de fra først af havde tilhørt, dernæst paa Udgivelsen af Registranter og Oversigter over Centraladministrationens Ordning i de forskellige Tidsaldre, i Forening med andre Lettelser for Forskerne, og ende-

lig paa Oprettelsen af de 3 Provinsarkiver, der skulde danne et nyt Grundlag for det historiske Studium ved at optage i sig de hidtil ofte vanrøgtede Arkivalier fra den stedlige Forvaltning. Med Hensyn til hans Forfattervirksomhed skal her ogsaa kun drages enkelte Linier. Der kan i den vistnok skelnes mellem forskellige Perioder. I den første (fra 1868 til o. 1880) viede han sin Ungdoms Kraft dels til den ældre Middelalders Historie (Hovedværker: *Bidrag til Nordens Historie i Middelalderen* og *Den nordiske Kirkes Grundlæggelse og første Udvikling*), dels til Sønderjyllands Historie (i disse Aar forberedte han sin store, desværre ufuldførte Skildring af denne Landsdels Tilskikkelser); i de nærmest følgende Aar (1881—83) udkom hans folkelige Oversigt over hele Danmarks Historie (*40 Fortællinger af Fædrelandets Historie*), i hvilken endnu Sønderjylland spiller en overvejende Rolle, medens samtidigt Biografien begyndte at blive hans Yndlingsform (*Georg Zoega*). Derpaa kom den Tid (1883—o. 1890), hvor hans Stilling som Arkivvæsenets Styrer lagde stærkt Beslag paa hans Arbejde, og hvor han kun tillod sig mere begrænsede litterære Opgaver, dels særlig arkivalske (*Udsigt over de danske Rigsarkivers Historie*), dels biografiske (*Niels Stensen, H. A. Brorson, Johannes Ewald*), dels statsretligt-historiske (*Kongeloven*). Fra c. 1890 samlede han sig atter om store Foretagender, overvejende hentede fra vor nyere Historie (*Peder Schumacher Griffenfeld* og *Danmarks Riges Historie 6. Bd., 1814—63*). Men trods de vekslende Emner, der spænder over vort Fædrelands historiske Liv gennem alle Tider, præges hele hans Forfattervirksomhed af fælles Træk: den sjældne Fordybelse i Kilderne og i de handlende Personligheder og Forstaaelse af begges Ejendommeligheder, de nye og selvstændige Synspunkter, den store Kærlighed til Fædrelandet og den liv- og fantasifulde Fremstillingsevne, og disse stærke Sider overskygger Svaghederne ved flere af hans Arbejder: den bestemte Hævd af ikke altid lige godt begrundede Hypoteser og det enkelte Synspunkts Fremhersken paa Bekostning af dermed stridende Forhold. Alt i alt har han været en af de betydeligste Forfatterpersonligheder paa den historiske Videnskabs Omraade,

som vort Land kan opvise. Hvad hans litterære Efterladenskaber angaar, kan for Tiden kun oplyses, at der iblandt dem findes den færdigskrevne Udarbejdelse af hans *2den Bog af Danmarks Riges Historie 6. Bd.* (1838—52) og en *Gendrivelse af Max Müllers* slesvigholstenske Paastande i dennes Anmeldelse af Jansen-Samwers Schleswig-Holsteins Befreiung (i *The nineteenth Century* 1897, i hvilket Tidsskrift ogsaa J.'s Artikel vil blive optagen).

Til Direktør for det kejserlige østrigske Hus- og Statsarkiv i Wien er efter Arnets Død udnævnt den hidtidige Vicedirektør Dr. Gustav Winter.

Wilhelm Heinrich v. Riehl, Professor i Kulturhistorie og Statistik samt Direktør for det bayerske Nationalmuseum i München, er død 16. Novbr., 74 Aar gl. Hans Skrifter om tysk Kulturhistorie, af hvilke særlig skal nævnes *Naturgeschichte des Volkes*, sammensat af fire Afdelinger: *Die bürgerliche Gesellschaft, Land und Leute, Familie og Wanderbuch*, havde tiltrukket sig megen Opmærksomhed. Fra 1871—80 redigerede han 5. Række af den af Raumer grundlagte *Historisches Taschenbuch*.

Wilhelm Wattenbach, Professor ved Universitetet i Berlin, er død 20. Septbr., 78 Aar gl. Født i Holsten blev W. tidligt knyttet som Medarbejder til *Monumenta Germaniae historica* og under sin senere Universitetsvirksomhed, fra 1862 i Heidelberg og fra 1872 i Berlin, syslede han især med Historiens Hjelpevidenskaber. Frugten af hans Undervisning er hans nyttige Anvisninger til Studiet af græsk og latinsk Skrift og hans grundige Oversigt over Middelalderens Skriftvæsen, hvis sidste Udgave omtales i dette Tidsskrifts forrige Hefte. Hans Hovedværk er dog: *Deutschlands Geschichtsquellen im Mittelalter bis zur Mitte des 13. Jahrh.*, der baade straks ved sin Udkomst (1858) og senere i de gennemarbejdede Udgaver (6., 1893—94) fortræffeligt har løst den Opgave at give en Oversigt over dette Aarhundredes overordentligt store Arbejde paa Forstaaelse af Kilderne til Tysklands Middelalderhistorie. Uden at være nogen betydelig Personlighed var W.

en flittig og samvittighedsfuld Arbejder i Historiegranskningens Tjeneste.

Franz Xaver v. Wegele, Professor i Würzburg, er død 16. Okt., 74 Aar gl. Af hans Værker skal nævnes: *Dante's Leben und Werke* (Jena, 1852) og især: *Geschichte der deutschen Historiographie* (fra Humanismen til Ranke) (München u. Leipzig, 1885). Han var Medredaktør af *Allgemeine Deutsche Biographie* og tog ivrig Del i den bayerske historiske Kommissions Arbejder.

Paa G. E. C. Gads Forlag er begyndt at udkomme et nyt illustreret Maanedsskrift *Nord og Syd*, der udfylder vor Litteraturs forhaandenværende Mangel paa et populært Tidsskrift, der ogsaa har Historie inden for sin nærmeste Opgave. Af de hidtil fremkomne Artikler skal nævnes Pastor Vilh. Bangs om Frederik II's Broder *Hertug Magnus*, der, som bekendt, førte et meget eventyrligt Liv, Oberstløjtnant Axel Larsens Forsvar for Tordenskjolds Modstander ved Marstrand, Oberst *Danckwardt*, samt Cand. mag. P. Munchs velskrevne Karakteristik af den franske Historiker *Fustel de Coulanges*.

Professor J. L. Ussing, der allerede i sine interessante Rejsebeskrivelser fra 1883 (Fra Hellas og Lilleasien) har beskæftiget sig med Pergamon (eller, som han nu med den formentligt ældre Navneform foretrækker at kalde det: Pergamos), og hvis Arbejdslyst Aarene ikke har svækket, har nu, da de tyske Udgravninger er afsluttede, følt sig opfordret til at tage Opgaven op paany i fyldigere Form. Hans Resultater foreligger i Skriftet: *Pergamos, dens Historie og Monumenter* (Kbh., 1897), der er dediceret Københavns Universitet „efter 50 Aars Forelæsningsvirksomhed“. Bogens første Afsnit giver en Fremstilling af Pergamos Historie lige ned til Udgravningen med Benyttelse af de Oplysninger, den fornyligt offentliggjorte samlede Bearbejdelse af Indskriftfundene har bragt; Resten af den optages af en livlig og fyldig Skildring af de fundne Bygninger og Sculpturer og af den pergamenske Billedhugger-

skoles Ejendommelighed og de Værker udenfor Pergamon selv, der kan henføres til den. Forf. sætter denne Efterblomstring af græsk Kunst højere, end man ellers er tilbøjelig til. Fremstillingen er af en vindende Varme og meget let læselig. Men skønt den vel nærmest henvender sig til dannede Lægfolk, indeholder den ogsaa Ting, som Forskningen vil have at tage Hensyn til, saaledes Indsigelsen mod den Mur og Søjlegang, hvormed det store Alter efter den tyske Restauration skal have været omgivet, og Berigtigelsen af Fortolkningen af en Indskrift i Anm. 12. Den særdeles smukt udstyrede Bog er forsynet med gode Illustrationer og Kort, deriblandt en Mønt fra vor Medaillesamling (S. 113) og en af Prof. Fenger udkastet Plan af det store Alter (S. 111).

J. L. H.

Trondhjems 900 Aars Jubilæum i dette Aar har givet Anledning til to større Festskrifter. Det ene er udgivet af det norske Videnskabernes Selskab (Trondhjem) og indeholder foruden mindre Afhandlinger to mere omfattende, af Prof. Ludvig Daac (*En Krønike om Erkebiskopperne i Nidaros*) og af Prof. Yngvar Nielsen (*Kampen om Trondhjem 1657—60*). Det andet: *Trondhjem i Fortid og Nutid 997—1897. Med Bidrag af norske og danske Historikere*, er udgivet af H. G. Heggveit (Horten); størst videnskabelig Interesse knytter sig her til Prof. Ebbe Hertzbergs Afhandling om *Trondhjems politiske og statsretslige Forhold i Sagatiden*.

Det af *Kristiania Universitet* udgivne *Festskrift til Kong Oskar II ved Regeringsjubilæet 18. Septbr. 1897* (Krania) indeholder bl. a. en Frugt af Prof. Gustav Storms Studier i Vatikanerarkivet, idet han har udgivet: *Afgifter fra den norske Kirkeprovins til det apostoliske Kammer og Kardinalkollegiet 1311—1523 efter Optegnelser i de pavelige Arkiver*, samt en meget indgaaende retshistorisk Undersøgelse af Prof. T. H. Aschehoug om *de norske Kommuners Retsforfatning før 1837*.